

Sp. zn. 6845/2021/VOP/JKV
Č. j. KVOP-51669/2021
Datum 6. prosince 2021

Vážený pan
A
xxxx

Vážený pane A.,

odpovídám na Vaše elektronické podání ze dne 10. listopadu 2021, ve kterém namítáte diskriminaci z důvodu náboženského vyznání, víry či světonázoru v oblasti přístupu k podnikání či jiné výtěžné činnosti. K výkonu své práce totiž potřebujete navštěvovat sportovní utkání, což Vám v současné době ztěžují opatření přijatá v souvislosti a pandemií onemocnění covid-19.

Posouzení závažnosti epidemiologické situace související se šířením nemoci covid-19 je odbornou otázkou, kterou nemohu z pohledu epidemiologického či imunologického posuzovat. Mohu posuzovat pouze zákonnost opatření, tedy jejich správnost z pohledu práva. V těchto případech se jedná především o posouzení toho, zda jsou opatření přiměřená. Zákon o veřejném ochránci práv¹ mi však neumožňuje autoritativně zasahovat v tom smyslu, že bych mohl zrušit opatření vydaná v souvislosti se šířením onemocnění covid-19. Proto Vám nemohu v této věci pomoci bezprostředně pomoci. Přijměte, prosím, níže uvedené vysvětlení.

Námítka diskriminace založená na světonázoru a sekulární výhrada svědomí

Omezení, na která si stěžujete, jsou aktuálně stanovena krizovým opatřením vlády,² které navazuje na vyhlášení nouzového stavu³ od 26. listopadu 2021. Oproti situaci panující v době podání Vašeho podnětu tak došlo ještě ke zpřísnění vůči neočkovaným. Vstupovat na sportovní zápasy mohou pouze očkovaní a ti, kteří prodělali onemocnění covid-19 v uplynulých 180 dnech, a to na základě předloženého výsledku testu, pak také osoby mladší 18 let, osoby, které nemohou podstoupit očkování kvůli kontraindikaci, a osoby, které mají aplikovanou alespoň první dávku očkování.⁴

Ve svém podání namítáte diskriminaci založenou na náboženském vyznání, víře či světonázoru. Dále uvádíte, že máte z očkování obavy, neboť Vám blízký člověk zemřel několik dnů po očkování.

Přestože svou námítku diskriminace založené na světonázoru nijak nespecifikujete, ráda bych uvedla, že světonázorem se v této souvislosti nemyslí jakýkoliv odlišný názor, ale mělo

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Usnesení vlády České republiky ze dne 25. listopadu 2021 č. 1066 o přijetí krizového opatření, dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/omezeni-maloobchodu-a-sluzeb-1066.pdf>.

3 Usnesení vlády České republiky ze dne 25. listopadu 2021 č. 1065, dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vyhlaseni-nouzoveho-stavu-1065.pdf>.

4 Bod. 13 ve spojení s bodem 17 krizového opatření.

by jít o komplexní pohled na otázky bytí a jsoucna.⁵ Tento pohled vychází mimo jiné z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,⁶ který se ve své rozhodovací praxi věnoval definování povahy světonázoru jako chráněného důvodu, na základě něhož je zakázáno diskriminovat v právech chráněných Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.⁷ Z Vašeho dopisu nevyplývá, že by Váš postoj měl povahu světonázoru.

Vaše obava související s úmrtím blízkého člověka by mohla odůvodňovat uplatnění tzv. světské (sekulární) výhrady svědomí.⁸ Výkladem této výhrady, a za jakých podmínek je možné ji uplatnit v souvislosti s povinným očkováním, se zabýval Ústavní soud.⁹ Ústavní soud vytvořil tzv. test oprávněnosti sekulární výhrady svědomí, který je založen na čtyřech krocích. „*Jsou jimi (1) ústavní relevance tvrzení obsažených ve výhradě svědomí, (2) naléhavost důvodů, jež k podpoře své výhrady nositel základní svobody uvádí, (3) konzistentnost a přesvědčivost tvrzení dané osoby a (4) společenské dopady, jež může v konkrétním případě akceptovaná sekulární výhrada svědomí mít.*“¹⁰ Ústavní soud přitom zdůraznil, že výhrada svědomí není totožná s jakýmkoliv subjektivně vnímaným nesouhlasem s právní povinností. Odmítnutí povinného očkování z důvodu výhrady svědomí dle názoru Ústavního soudu „*přichází v úvahu jen v mimořádných případech, úzce svázaných s osobou, na kterou se očkovací povinnost vztahuje, nebo s osobami jí blízkými (vysoce nežádoucí odezva předchozí vakcinace u této osoby, u jejího dítěte apod.)*“.¹¹

Ústavní soud později potvrdil, že je nutné podobným testem projít i v případě, že se člověk nebrání přímo sankci za přešůpek spočívající v nepodrobení se povinnému očkování, ale pokud je očkování podmínkou např. pro přijetí k předškolnímu vzdělávání. Současně doplnil, že společenské dopady uplatnění výhrady svědomí je třeba posuzovat „*vzhledem k dosažené míře tzv. proočkování obyvatelstva (sociální solidarita) proti přenosným nemocem a aktuální epidemiologické situaci*“.¹²

Váš případ se od těch, kterými se zabýval Ústavní soud, liší tím, že v souvislosti s onemocněním covid-19 není očkování povinné, a neočkovaným tedy nehrozí sankce za přešůpek ve formě pokuty.¹³ Očkování, byť zatím nepovinné, je však podmínkou pro vstup do určitých prostor, proto je namístě se i v případě nepovinného očkování zabývat

5 Blíže viz zpráva veřejného ochránce práv ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 4/2013/DIS, dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2608>.

6 Viz rozsudek ESLP ze dne 6. listopadu 2008, ve věci Leela Förderkreis e.V. a další proti Německu, stížnost č. 58911/00, nebo rozsudek velkého senátu ze dne 29. června 2007, ve věci Folgerø proti Norsku, stížnost č. 15472/02, nebo rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. února 1982 ve věci Campbell a Cosans proti Spojenému království, stížnost č. 7511/76 a 7743/76.

7 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., ÚMLUVA o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-209>.

8 Dle čl. 15 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

9 Nález Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. I ÚS 1253/14, nález Ústavního soudu ze dne 27. dubna 2021, sp. zn. IV. ÚS 2530/20, dostupné z: <https://nalus.usoud.cz>.

10 Nález Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. I ÚS 1253/14, bod 42, dostupné z: <https://nalus.usoud.cz>.

11 Nález Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. I ÚS 1253/14, bod 51, dostupné z: <https://nalus.usoud.cz>.

12 Nález Ústavního soudu ze dne 27. dubna 2021, sp. zn. IV. ÚS 2530/20, bod 41, dostupné z: <https://nalus.usoud.cz>.

13 V případě nepodrobení se povinnému očkování totiž hrozí pokuta od krajské hygienické stanice až do výše 10 000 Kč na základě § 46 ve spojení s § 92k odst. 6 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

možností uplatnění světské (sekulární) výhrady svědomí, která by mohla odůvodňovat výjimku z pravidla. Abyste mohl účinně namítnout sekulární výhradu svědomí, musely by Vaše obavy z očkování a přesvědčení o jeho škodlivosti být dostatečně, konkrétně a konzistentně odůvodněny. Pouhá skutečnost, že někdo z Vašeho okolí několik dnů po očkování (tj. ne nutně v souvislosti s očkováním) zemřel, tyto požadavky nenaplnuje.

(Ne)uznávání protilátek

Uvádíte, že jste podstoupil test na přítomnost protilátek, které máte na vysoké úrovni. Podle Vás též „bylo prokázáno, že prodělaná infekce chrání nejlépe“.

Jak bylo uvedeno výše, krizové opatření počítá i s možností prokazování bezinfekčnosti proděláním onemocnění covid-19. Neuvádíte však, že máte doklad o proděláním onemocnění covid-19. Vyhodnocení, zda je samotná vysoká naměřená hladina protilátek dostatečná, je odborná otázka, pro kterou jsou třeba epidemiologické a imunologické znalosti. Mezi odbornou veřejností o této otázce dosud nepanuje shoda.

Z právního pohledu se v minulosti otázkou ne/uznávání protilátek pro prokázání bezinfekčnosti zabýval Nejvyšší správní soud.¹⁴ Nejvyšší správní soud akceptoval východisko Ministerstva zdravotnictví, podle něhož „*imunitu proti onemocnění covid-19 nelze ztotožňovat s laboratorně naměřenými protilátkami proti uvedené nemoci, neboť taková imunita je komplexní reakcí organismu*“. Ke skutečnosti, zda se osoba po proděláním onemocnění nachází ve srovnatelném postavení jako osoba proti danému onemocnění očkována, soud uzavřel, že se o stejné situace nejedná. Nejvyšší správní soud prozatím přisvědčil názoru Ministerstva zdravotnictví, které se rozhodlo zvýhodnit imunitu navozenou očkováním. Upozornil však, že v budoucnu bude nutné sledovat výsledky nových vědeckých poznatků, aby bylo toto rozlišování ospravedlnitelné i do budoucna.

Vzhledem k současnému stavu vědění se nedá říci, že by prodělaná infekce chránila nejlépe a ani že by se jednalo o nejvhodnější cestu, jak se imunizovat.

Povaha rezoluce Parlamentního shromáždění Rady Evropy

Ve svém podání zmiňujete rezoluci Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 2361 (2021) s názvem *Covid-19 vaccines: ethical, legal and practical considerations*,¹⁵ v níž se dle Vás píše, že nesmíte být diskriminováni tím, že se nenecháte očkovat.

V první řadě je třeba upozornit na nezávaznou povahu rezolucí Parlamentního shromáždění jako konzultativního orgánu Rady Evropy. Parlamentní shromáždění Rady Evropy, které je složeno z jednotlivých národních parlamentních delegací, v této rezoluci uvádí nejvhodnější způsob, jak v demokratické společnosti dosáhnout co nejvyšší proočkování proti onemocnění covid-19. Ve světle tohoto východiska (tj. zajištění vysoké proočkování) je pak nutné vykládat i jednotlivá ustanovení této nezávazné rezoluce. Lze tedy přisvědčit tomu, že k dosažení tohoto cíle by bylo vhodnější dostatečně informovat veřejnost než používat různé formy motivování k očkování jinými cestami. Nicméně z rezoluce Parlamentního shromáždění nelze dovodit závazné pravidlo, z něhož by vyplývalo,

14 Naposledy v rozsudku ze dne 20. 10. 2021, sp. zn. 8 Ao 22/2021, dostupný z: www.nssoud.cz.

15 Dostupný z: <https://pace.coe.int/en/files/29004/html>.

že neočkovaní nesmí čelit žádnému znevýhodnění. Jedná se spíše o neformální apel na národní vlády a parlamenty, aby daly přednost dostatečné informovanosti obyvatel před nátlakem. Cílem, s nímž tento dokument pracuje, je však v každém případě dosažení vysoké proočkovanosti a jeho jednotlivá ustanovení nelze vytrhávat z kontextu a oddělovat od tohoto cíle.

Možnosti obrany

Před vyhlášením nouzového stavu byly podmínky přístupu ke službám upraveny v mimořádném opatření Ministerstva zdravotnictví,¹⁶ které bylo přijato podle pandemického zákona.¹⁷ Způsobem, jak bylo možné bránit se proti podmínkám nastaveným mimořádným opatřením, bylo podání návrhu Nejvyššímu správnímu soudu na zrušení mimořádného opatření. Návrh může podat kdokoli, kdo se opatřením cítí dotčen, a to do jednoho měsíce ode dne, kdy opatření nabylo účinnosti. Nejvyšší správní soud se tímto způsobem zabýval mimořádnými opatřeními v minulosti a dle zpráv dostupných z médií obdržel i několik návrhů na zrušení nejnovějších opatření Ministerstva zdravotnictví.

Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví však bylo zrušeno¹⁸ a ve stejný okamžik¹⁹ nabylo účinnosti krizové opatření.²⁰ Ačkoliv krizové opatření obsahuje shodné či srovnatelné podmínky pro možnost využití služeb, včetně návštěv sportovních utkání, liší se možnost, jak se mu bránit. Krizovému opatření přijatému v období nouzového stavu se totiž nemůže bránit kdokoliv, kdo by se jím cítil dotčen jako v případě mimořádného opatření, ale návrh na jeho zrušení mohou podat Ústavnímu soudu pouze ti, kdo by mohli podat návrh na zrušení právního předpisu.²¹ Jedná se např. o skupinu poslanců, skupinu senátorů, zastupitelstvo kraje či další osoby a subjekty vyjmenované v § 64 odst. 2 zákona o Ústavním soudu.²² V současné době by tak jedinou možností, jak se bránit, bylo obrátit se na některý z těchto subjektů.

Vzhledem k tomu, že seznam subjektů oprávněných podat návrh na zrušení jiného právního předpisu zahrnuje i veřejného ochránce práv, mi dovoluje Vás informovat, že jsem se k podání návrhu na zrušení krizového opatření prozatím nerozhodl.

16 Mimořádné opatření ministerstva zdravotnictví ze dne 20. listopadu 2021, č. j. MZDR 14601/2021-28/MIN/KAN, dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/11/Mimoradne-opatreni-omezeni-maloobchodniho-prodeje-zbozi-a-poskytovani-sluzeb-s-ucinnosti-od-22-11-2021.pdf>.

17 Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

18 Mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 26. listopadu 2021, č. j. MZDR 14601/2021-29/MIN/KAN, dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/11/Zruseni-mimoradneho-opatreni-ze-dne-20-11-2021-k-omezeni-maloobchodniho-prodeje-zbozi-a-poskytovani-sluzeb-s-ucinnosti-od-26-11-2021-od-18-hodin.pdf>.

19 Tj. od 26. listopadu 2021 od 18:00 hodin.

20 Usnesení vlády ze dne 25. listopadu 2021 č. 1066, o přijetí krizového opatření.

21 Dle čl. 87 odst. 1 písm. b) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

22 Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrem

Vážený pane A., vážím si důvěry, s níž jste se na mě obrátil, a doufám, že moje vysvětlení přijmete s pochopením.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Ombudsman
Diskriminace